Dopravní výchova ve školním věku

Publikováno: 25. 4. 2007

Děti na základní škole prochází několika stádii svých vzorů. Pro děti v rozmezí první až čtvrté třídy je jejich vzorem a autoritou jejich oblíbený učitel. Pak už se děti soustředí na své populární televizní hrdiny a své idoly mezi kamarády. Období přebírání „vzorového“ chování třídních idolů bývá velmi kritické, protože právě rizikové a tzv. adrenalinové chování bývá pro jiné motivující. Do tohoto období je důležité, aby dítě vstoupilo s dostatečně pevným postojem a schopností uvědomit si, že následování svých kamarádů nese vždy velká rizika. Dítě se musí včas naučit říkat NE. Učitelé i rodiče musí výchově bezpečných postojů věnovat dostatečnou pozornost. Knižní pedagogický trh nabízí řadu publikací, ve kterých se výchovný pracovník může seznámit s vhodnou metodou výchovy a vhodnou edukativní hrou.

V oblasti bezpečného pohybu dětí v dopravním prostředí se ke kompetencím, které dítě získalo v předškolním věku (více viz: Dopravní výchova v předškolním věku), postupně přidávají další dovednosti a znalosti. Jedná se o oblasti:

Chůze

- Bezpečně přecházím silnici v každé situaci
- Umím pomoci přejít mladším kamarádům, starším osobám, handicapovaným
- Umím předvídat nebezpečnou situaci
- Chodím si hrát s kamarády jen na bezpečná místa
- Umím si naplánovat nejbezpečnější cestu
- Rozlišuji rozdíly mezi druhy silnic (povrch, zatížení, okolní prostředí, typy dopravy)
- Orientuji se v cizím prostředí
- Umím se pohybovat s mapou (orientace, soustředění se na cestu)
- Umím se pohybovat ve skupině (nespoléhám na kamarády)

V dopravním prostředku

- Umím bezpečně používat zádržný systém
- Vím, proč velmi malé děti musí mít autosedačku otočenou v protisměru
- Umím se bezpečně chovat v autobuse, držím se, neruším cestující, správně umístím aktovku, aby nepřekážela (ve výhledu řidiči, při vystupování cestujících, apod.)
- Chovám se bezpečně na zastávce

Na kole, skateboardu, in-line bruslích, koloběžce

- Znám správné vybavení prostředku, vždy si vybavení zkontroluji
- Umím zkontrolovat bezpečnostní prvky prostředku
- Používám ochranné vybavení
- Vím, kde smím jezdit a jezdím jen v místech určených pro daný druh prostředku
- Vždy jezdím ohleduplně
- Vím, kde nesmím jezdit a proč
- Znám význam dopravních značek
- Dodržuji pravidla silničního provozu
- Znám přednost v jízdě na křižovatkách
- Umím správně odbočit a vždy dám včas znamení
- Umím se bezpečně zařadit
- Vím, jak jet ve skupině

Vím, jak jezdit na pravé straně
Znalost pravidel

CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU © *Observatoř bezpečnosti silničního provozu, www.czrso.cz*

- Umím vysvětlit pravidla silničního provozu
- Umím poskytnout první pomoc
- Umím správně telefonovat na IZS
- Vím, jak se zachovat, když vidím dopravní nehodu

Uvedená témata je potřeba vložit do vzdělávacích oblastí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Školy mají omezenou hodinovou dotaci, a proto se nemohou věnovat dopravní výchově v samostatném předmětu. Proto je implementace prvků dopravní výchovy do školních vzdělávacích programů a do jednotlivých vzdělávacích oblastí tolik důležitá. CDV vytváří ve spolupráci s PdF MU materiál, který pomůže učitelům začlenit prvky dopravní výchovy do výuku. V roce 2006 vyšly publikace, ve kterých získají pedagogové informace, jak provádět dopravní výchovu projektovou formou (Bezpečná cesta do školy), jak správně děti naučit význam dopravních značek (Metodika výuky významu dopravních značek) a jak začlenit dopravní výchovu do školních vzdělávacích programů (Implementace dopravní výchovy do školního vzdělávacího programu ZŠ).

Metodické postupy jak pracovat s jednotlivými tématy dopravní výchovy ve školním věku budou předmětem i dalších výstupů projektu národního programu vědy a výzkumu MD č. 1F44L/058/050 Moderní formy dopravní výchovy dětí a mládeže jako prostředek snižování nehodovostí na pozemních komunikacích - ALARM, který koordinuje CDV a budou po schválení oponentní komisí dány k dispozici odborné veřejnosti.

Zdroje dat:

- HEINRICHOVÁ, J. Bezpečná cesta do školy : projekt pro dopravní výchovu dětí. 1. vyd. Brno : Centrum dopravního výzkumu, 2006. 76 s. ISBN 80-86502-32-5.
- HEINRICHOVÁ, J., STRÁNSKÁ, I., WINKLEROVÁ, M. Metodika pro výuku dopravních značek. In Výběr dopravních značek pro chodce a cyklisty. 1. vyd. Praha : Ministerstvo dopravy, 2006, s. 1-19.
- STOJAN, M. a kol. Implementace dopravní výchovy do školních vzdělávacích programů. 1. vyd. Brno : Katedra didaktických technologií PdF MU, 2006. ISBN 80-900915-4-7